

..MAARİF TÜRKÇE C1

Ders Kitabı

TÜRKİYE MAARİF
VAKFI
YAYINLARI

**TÜRKİYE MAARİF
VAKFI
YAYINLARI**

**Maarif Türkçe
C1**

Yayın Türü ve Basım Tarihi

Ders Kitabı

1. Baskı - Temmuz 2023

Türkiye Maarif Vakfı Adına İmtiyaz Sahibi

Prof. Dr. Birol AKGÜN

Genel Yayın Yönetmeni

Ahmet TÜRK BEN

Yayın Koordinatörleri

Prof. Dr. İbrahim GÜLTEKİN

Şeyma IŞIK

Rabia ARZUPINAR

Atmaca POLAT

Baş Editör

Prof. Dr. İbrahim GÜLTEKİN

Editörler

Prof. Dr. Nezir TEMUR • Prof. Dr. Mustafa KURT • Dr. Tarık DEMİR

Yazarlar

Dr. Tarık DEMİR • Rabia ARZUPINAR • Buse Büşra TÜRK DİL
Güler ÖZYÜREK • Gözde TEKİN • Dr. Yakup TÜRK DİL • Feyza Nur GÜNGÖR
Deniz ÇETİNTAŞ • Tuğba ULUCAK

Grafik Tasarım & Uygulama

Ahmet KARATAŞ

Basım

Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.

ISBN

978-625-6421-38-7

© 2023

Türkiye Maarif Vakfı
Bütün hakları saklıdır.

ORD. PROF. DR. FAHRETTİN KERİM
GÖKAY CAD. ERDEM SOK, NO: 5
ALTUNİZADE, ÜSKÜDAR İST. / TÜRKİYE
T+90 216 323 35 35 | F+90 216 323 13 13

turkiyemaarif.org | [f](#) [t](#) [@](#) tmaarifvakfi

SUNUŞ

Sevgili Gençler,

Dil, iletişimin en önemli unsurudur. İnsanlar ve toplumlar dil aracılığıyla temas kurarlar. Dil, bu özelliği ile insanlar ve toplumlar arasında bir aracı görevi üstlenir. Bunun yanı sıra bir toplumu anlamak önce dilini sonrasında ise inşa ettiği anlam dünyasını ve kültürünü öğrenmekten geçer. Maarif Türkçe Kitap Setleri de Türkçe ile tanışmanızı sağlayarak sizlere Türk kültür ve dünyasının kapılarını aralamak için hazırlandı.

Maarif Türkçe Kitap Setleri, Türkçe öğretiminde bir ilk olarak hem örgün hem de yaygın öğretimi kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Kitaplar; A1, A2, B1, B1+, B2 ve C1 olmak üzere altı düzeyden oluşmaktadır. Her bir düzeyde on ünite ve her ünite de iki bölüm yer almaktadır.

Maarif Türkçe Kitap Setleri, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni esas alınarak hazırlanan Türkçe'nin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı zemini üzerine inşa edilmiştir. Maarif Türkçe Kitap Setleri dil öğretimine yeni bakışlar getiren yaklaşımlar ve yöntemler dikkate alınarak Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programının da esas aldığı eylem odaklı yaklaşım çerçevesinde yapılandırılmıştır.

Maarif Türkçe Kitap Setleri, dört temel dil becerisi (okuma, dinleme, konuşma, yazma esas alınarak yapılandırılmıştır. Kitap içerisinde yer alan dört bölümden her birinde ve ünitelerin tamamında sizi öğrendiklerinizi uygulamaya götürecek aşamalandırılmış etkinlikler karşılayacaktır. Bu sayede öğrendiklerinizi bütünlük şeklinde uygulayabilmeyi amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra kitaplar, senaryo temelli bir yapıya sahiptir. Kurgu metinlerde farklı ülkelerden karakterler seçilmiştir. Her bir karakter, kendi bireysel ve kültürel dünyasını yansıtmaktadır. Bu kurguda karakterler vasıtasıyla hem kendi kültürünüzden hem de dünyanın dört bir yanında yaşayan kültürlerden izler bulacaksınız. Böylece Türkçe vasıtasıyla kendinizden başlayarak dünyayı keşfedeceksiniz.

Maarif Türkçe Kitap Setleri kendine özgü TRT bölümüyle de sizlere özgün ve otantik içerikler sunarak Türkçe öğrenimini keyifli ve eğlenceli bir hâle getirmek hedeflenmiştir.

Setin bir parçası olarak Kültür Atlası kitabında, edebiyatını ve sanatını yansıtacak otantik içeriklere yer verilmiştir. Bu bölümde Türkiye'nin geçmişten günümüze tarihî ve coğrafi güzellikleri, zengin edebî birikimi, gelenek ve görenekleri yer almaktadır.

Kitaplarda yer alan bir başka özgün bölüm ise her ünite sonundaki proje bölümüdür. Bu bölümler ile öğrenme sürecinizi okul dışına taşıyarak sosyal alanlarda da Türkçe kullanımınızı desteklemek amaçlanmıştır. Her bir projede farklı rol ve görevler üstlenerek çeşitli sorumluluklar alacak ve iş birliği yaparak öğrenim sürecinize kendi üretimlerinizle katkı sağlayacaksınız. Ayrıca proje bölümlerindeki bu görevler ile Maarif Öğrenen Profili ve 21. yüzyıl becerilerine uygun yeterlilikler kazanmanız ve böylece çok yönlü, hayatın her alanında etkin fertler olarak kendinizi yetiştirmeniz hedeflenmiştir.

Kendinizi, Türkiye'yi ve dünyayı keşfetme serüveninizde Maarif Türkçe Kitap Setlerinin sizler için öncelikle iyi bir rehber olmasını temenni eder, bu yolculukta sizlere başarılar dileriz.

İÇİNDEKİLER

BÖLÜMLER

DİL YAPILARI

SÖZ VARLIĞI

İLETİŞİMSEL İŞLEVLER

1. ÜNİTE

İLETİŞİM

A. Geçmişten Günümüze İletişim 10

- Cümlenin Öğeleri (Özne, Nesne, Yüklem,
- Dolaylı Tümler, Zarf Tümleri)
- Fiilde Çatı (Etken, Edilgen, Dönüştü, İşteş)

- İletişim türleri
- Beden dili
- Atasözleri ve deyimler

- Çıkarımda Bulunma
- Duyguları ifade etme
- Görüş bildirme
- Telafi Etme
- Değerlendirme
- Açıklama isteme
- Gerekleştirme
- Değerlendirme
- Karşılaştırma

B. Kültürlerarası İletişim 19

- Yazım ve Noktalama: Nokta
- Yazım ve Noktalama: Büyük Harflerin Yazımı

- Sözsüz iletişim
- Atasözleri

C. Akıllı Hans'ın Öyküsü (TRT) 27

Proje Zamanı (İletişim Poster) 28

2. ÜNİTE

EĞİTİM: ÖĞRENMEYİ ÖĞRENMEK

A. Kendini Tanı, Öğrenme Tazını Keşfet 32

- Etken, Edilgen ve Ettirgen Fiiller
- Noktalama İşaretleri (Virgül)

- Kişilik envanteri
- Kişilik özellikleri
- Eğitim terimleri

- Eğitim süreçleri hakkında bilgi isteme, bilgi verme
- Planlarını/ tasarılarını/ hayallerini anlatma
- Görüş bildirme
- Süreçleri anlatma
- Gerekleştirme
- Öneride bulunma
- Çıkarımda bulunma

B. Eğitimin Geleceği, Geleceğin Meslekleri 40

- Dönüştü ve İşteş Fiiller

- Eğitim türleri
- Geleceğin meslekleri
- Mesleklerin özellikleri

C. Nasrettin Hoca Okuma Yazma Öğreniyor (TRT) 47

Proje Zamanı (Eğitim Hakkında Sınıf Dergisi Hazırlayalım!) 48

3. ÜNİTE

HER ŞEYİN BAŞI SAĞLIK

A. Sağlam Kafa Sağlam Vücutta Bulunur 50	<ul style="list-style-type: none"> Noktalama İşaretleri (Kısa Çizgi) Noktalama İşaretleri (Uzun Çizgi) 	<ul style="list-style-type: none"> Tıp terimleri Anlatım özellikleri 	<ul style="list-style-type: none"> Kişisel bakım / sağlık hakkında bilgi isteme, bilgi verme Değerlendirme Öneride bulunma Gerekçeleştirme Doğrudan / dolaylı anlatma Şart / koşul bildirme Çıkarımda bulunma Telafi etme Pişmanlık bildirme Görüş bildirme İkna etme
B. Sağlığımız ve Alternatiflerimiz 60	<ul style="list-style-type: none"> Anlatım Bozuklukları: Özne - Yüklem Uyumsuzluğu Anlatım Bozuklukları: Yüklem Eksikliği 	<ul style="list-style-type: none"> Alternatif tıp terimleri Deyimler Atasözleri 	
C. Şaşırtan Gerçekler (TRT) 68			
Proje Zamanı (Okulda Hareket Var!) 69			

4. ÜNİTE

GENÇLİK NE GÜZEL ŞEY

A. Fark Yaratan Gençler 72	<ul style="list-style-type: none"> dA Bağlacı/ -DA Bulunma Hâli Bağlaç Olan ki/ilgi Eki Olan -ki 	<ul style="list-style-type: none"> Spor terimleri Deyimler Atasözleri Festivaller, olimpiyatlarda 	<ul style="list-style-type: none"> Planlarını/tasarılarını/hayallerini anlatma İlgi alanları hakkında bilgi isteme, bilgi verme Görüş bildirme Öneride bulunma Değerlendirme Karşılaştırma Eleştiride bulunma Gerekçeleştirme Değerlendirme Çıkarımda bulunma
B. Genç Olmanın Öteki Yüzü 82	<ul style="list-style-type: none"> Anlatım Bozukluğu -Anlam Belirsizliği Anlatım Bozukluğu - Bağlaç Yanlışları 	<ul style="list-style-type: none"> Kuşaklar ve Özellikleri Kişilik Özellikleri 	
C. Atatürk'ten Gençliğe Armağan: 19 Mayıs (TRT) 91			
Proje Zamanı (Aile Büyüklerimin Gençlikleri) 92			

5. ÜNİTE

ÜLKELER ARASI YOLCULUK VE GÖÇ

A. Ülkeler Arası Yolculuk 94	<ul style="list-style-type: none"> Sözcüğün Yanlış Yerde/Anlamda Kullanımı Deyimlerin Yanlış Anlamda Kullanımı / Deyimlerin Yazılışı 	<ul style="list-style-type: none"> Seyahatnemeler Temenni İfadeleri Talimatlar 	<ul style="list-style-type: none"> Gerekçeleştirme Varsayım/Olasılıkları belirtme Tahmin etme/Öngörülebilirlik Görüş bildirme Karşılaştırma Değerlendirme Özetleme Çözüm önerisi sunma Tartışma Yorumlama Eleştiride bulunma Öneride bulunma
B. Geçmişten Günümüze Göç 104	<ul style="list-style-type: none"> Noktalama İşaretleri (Kesme İşareti) Kısaltmaların Yazımı 	<ul style="list-style-type: none"> Göç Türleri Deyimler Terimler 	
C. «Senegalli Musti» Bisikletle Türkiye'yi Karış Karış Geziyor (TRT) 115			
Proje Zamanı (18 Aralık Uluslararası Göçmenler Günü) 116			

6. ÜNİTE

KÜRESEL ISINMA

A. Değişen Dünya, Değişen İklim: Hayatta Kalabilecek Miyiz? 118

- Noktalama İşaretleri (Düzeltilme İşareti)
- Anlatım Bozukluğu (Gereksiz Sözcük Kullanımı)

- Küresel Isınma
- İklim Değişikliği

- Gerekçendirme Varsayım/Olasılıkları Belirtme
- Görüş Bildirme Karşılaştırma Değerlendirme
- Özetleme
- Çıkarımda Bulunma
- Çözüm Önerisi Sunma Tahmin Etme/Öngörüle Bulunma
- Değerlendirme
- Eleştiride Bulunma

B. İnsan Çağı 127

- Yazım ve Noktalama (Birleşik Kelimelerin Yazımı)
- Anlatım Bozukluğu (Anlamca çelişen sözcüklerin kullanılması)

- Plastik Kullanımı
- İnsan-Doğa İlişkisi

C. Atıklardan Sanat (TRT) 136

Proje Zamanı (Bir Gelecek Tasarla) 137

7. ÜNİTE

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE EKONOMİ

A. Geçmişten Günümüze Ekonomi 140

- Anlatım Bozuklukları (Tamlama Yanlışları)
- Noktalama İşaretleri (İki Nokta)

- Tüketim
- Paranın Hikâyesi
- Ekonomi

- Görüş bildirme
- Çıkarımda bulunma Karşılaştırma Gerekçendirme Açıklama isteme/ Açıklama yapma
- Öneride Bulunma
- Örneklendirme
- Tahmin etme/Öngörüle bulunma

B. Yatırım ve Girişimcilik 150

- Noktalama İşaretleri (Noktalı Virgül)
- Yazım ve Noktalama (Sayıların Yazılışı)

- Finansal Araçlar
- Yatırım Araçları
- Girişimcilik

C. Hayalleri Anında Gerçekleştiren Teknoloji ve Önümüzdeki 50 Yıl (TRT) 161

Proje Zamanı (Düşünüyorum Üretiyorum) 162

8. ÜNİTE

BİLİM VE TEKNOLOJİ

A. Yeni Evren 164	<ul style="list-style-type: none"> Anlatım Bozuklukları (Eklerle İlgili Yanlışlıklar) Noktalama İşaretleri (Tırnak İşareti, Tek Tırnak İşareti) 	<ul style="list-style-type: none"> Yapay Zeka Metaverse Sosyal Medya Bağımlılık 	<ul style="list-style-type: none"> Çıkarımda bulunma Karşılaştırma Değerlendirme Öneride bulunma Teknolojik/bilimsel konular hakkında bilgi isteme, bilgi verme Sıralama, süreçleri anlatma
B. Teknoloji İle Yaşamak 172	<ul style="list-style-type: none"> Noktalama İşaretleri (Yay Ayracı) Yazım ve Noktalama (Alıntı Kelimelerin Yazılışı) 	<ul style="list-style-type: none"> İnternet Kullanımı Sanal Korsanlar Ağ Gizliliği 	
C. Dijital Habitat: Veri Güvenliği (TRT) 180			
Proje Zamanı (Okulumda Sosyal Ağ) 181			

9. ÜNİTE

KÜLTÜRLER ARASINDA

A. Kültür ve Küreselleşme 184	<ul style="list-style-type: none"> Anlatım Bozukluğu: (Mantık ve Sıralama Hatası) Anlatım Bozukluğu: (Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması) 	<ul style="list-style-type: none"> Kültürün Öğeleri Medya ve Küreselleşme 	<ul style="list-style-type: none"> Kültürler hakkında bilgi isteme, bilgi verme Çıkarımda bulunma İzlenimleri anlatma Karşılaştırma Betimleme Görüş bildirme Tanıtma Özetleme
B. Kültürel Farklılıklar 194	<ul style="list-style-type: none"> Yazım ve Noktalama: (Üç nokta) 	<ul style="list-style-type: none"> Kültürlerarası İletişim Deyimler ve Atasözleri 	
C. Coğrafyadan Kültüre Bağ (TRT) 202			
Proje Zamanı (Şehrini Tanıt!) 203			

10. ÜNİTE

SANATIN DİLİ

A. Hikâye Saati 206	<ul style="list-style-type: none"> Cümle Türleri (Sıralı Cümle, Bağlı Cümle, Olumlu Cümle, Olumsuz Cümle) 	<ul style="list-style-type: none"> Halk Hikâyeleri Anlatıcı Bakış Açıları 	<ul style="list-style-type: none"> Betimleme İma etme Doğrudan/Dolaylı anlatma Değerlendirme Görüş Bildirme Karşılaştırma Değerlendirme
B. Karagöz ve Hacivat 218	<ul style="list-style-type: none"> Noktalama İşaretleri (Tırnak İşareti, Tek Tırnak İşareti, Yay Ayracı) 	<ul style="list-style-type: none"> Hikâyeler Deyimler ve Atasözleri Söz Sanatları Mizahi Türler 	
C. Keloğlan ve Nasrettin Hoca (TRT) 228			
Proje Zamanı (İşte Bizim Karagöz ve Hacivat Oyunumuz) 229			

INTERNATIONAL
MAARIF
PROGRAM ULUSLARARASI
MAARIF PROGRAMI

1. ÜNİTE

İLETİŞİM

A

Geçmişten
Günümüze
İletişim

B

Kültürlerarası
İletişim

C

Akıllı
Hans'ın
Öyküsü

TRT

Hazırlık

1. Ünite kapağındaki görsellerde neler görüyorsunuz?
2. Görsellerdeki insanlar nasıl iletişim kuruyor?
3. Sizce bu ünite neler öğreneceksiniz?

Aklında Olsun

İletişimin önemli araçlarından biri olan yazı, M.Ö. 3500'lerde Sümerler tarafından bulunmuştur.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İLETİŞİM

İletişimsel İşlevler

Duyguları ifade etme Değerlendirme Çıkarımda Bulunma Görüş bildirme

OKUMA

1 Aşağıdaki metni okuyun ve soruları cevaplayın.

19. yüzyılda dillerin nasıl doğduğuna ilişkin dil araştırmaları önemli bir yer tutmuştur. Bu araştırmalar arasında ses ve anlam arasında mistik bir bağ kurmaya çalışan Ding-dong kuramına göre, dil insanın nesnelere sesle anlatmaya çalışmasından doğmuştur. İnsan dillerinin hayvan seslerinin taklidi esasına dayandığını ileri süren yansıma kuramı; dilin doğuşunu insanın duygularını ifade etmesiyle ilişkilendiren ünlem kuramı; dilin kökenini insanların çalışırken yaptıkları iş birliği aracılığıyla açıklayan etkileşim kuramı; dilin doğuşunu insanın güneş karşısındaki duygularını dile getirdiği seslere bağlayan Güneş dil kuramı vb. kuramlar dillerin kökenini açıklamaya çalışan kuramlardan bazılarıdır.

- Dillerin doğuşu ile ilgili hangi teoriler ortaya çıkmıştır?
- Siz bu teorilere katılıyor musunuz? Neden?
- Sizce dünyada neden çok fazla dil var ve bu diller nasıl doğdu? Tahminlerinizi söyleyin.

2 a. Tablodaki görüşleri okuyun. Hangilerine katılıyorsunuz/katılmıyorsunuz? İşaretleyin.

	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
1. Diller zaman içinde değişikliğe uğramaz.			
2. Dil, en temel iletişim aracıdır.			
3. Dil, yalnızca insan türüne özgüdür.			
4. Dil, doğar ve bir zaman sonra ölür.			
5. Bazı diller zaman içinde yok olabilir.			
6. Diller arasında benzerlikler vardır.			
7. Hayvanların ve bitkilerin de dili vardır.			

b. Hangi görüşlere niçin katıldığınızı açıklayınız.

3 Metni okuyun. Okuma sırasında dilin ortaya çıkışı ile ilgili teorileri aşağıdaki tabloya not edin.

- .....
- .....
- .....

İLETİŞİMİN TEMELİ: DİL

Dünyaya geldiğimiz andan itibaren duygu ve düşüncelerimizi anlama ve iletişim kurma ihtiyacı duyarız. Bunun içinse konuşma yeteneğimizi, yani dilimizi kullanırız. Peki, dil nasıl ortaya çıktı? Bu yazıda duygu, düşünce ve kültür zenginliğimizin teminatı olan dilin doğuşuna ve gelişimine tanıklık edeceğiz.

Dillerin doğuşunu açıklayan üç teori öne çıkmaktadır. Bunlar; ilk insanların çevrelerindeki sesleri taklit ederek dilleri oluşturduklarını kabul eden Yansıma Teorisi, insanların duygularını dışarı vuran seslerle dilleri oluşturduklarını kabul eden Ünlemler Teorisi ve dillerin insanların birlikte iş yaparken çıkardıkları seslerden oluştuğunu kabul eden Birlikte İş Teorisi'dir. Dil teorileri ortaya atılmadan önceki tarihlerde dillerin kaynağını bulmak amacıyla çeşitli deneyler yapılmıştır. Bu deneylerden ilki, Yunan tarihçi Herodot'un eserlerinde yer almıştır. Anlatıya göre M.Ö. 7. yüzyılda Mısır hükümdarı I. Psammetikus, dillerin kökenini araştırmak için yeni doğan iki bebeği hiçbir iletişime maruz kalmayacakları şekilde bir çobana teslim etmiş ve herkesten izole biçimde onları yetiştirmesini istemiş. Amacı, bebeklerin konuşma çağına geldiklerinde hangi dili konuşacaklarını öğrenmekmiş. Ona göre çocukların konuşacakları bu dil, tüm dillerin kökeni olacakmış. Hikâyeye göre çoban bir gün çocukları beslemeye gittiğinde "beko" diye bağırdıklarını duymuş. Frikçe "ekmek" manasına gelen bu kelime, Frikçenin tüm dillerin atası olduğu düşünülmesine varılmasıyla sonuçlanmış. Başka hiçbir kaynakta yer almayan bu deneyin benzeri daha sonraki yıllarda Roma İmparatoru II. Frederick tarafından denetlenmiştir. Deneyin bebeklerin ölümü ile sonuçlanması üzerine bu tür deneyler etik açıdan ciddi tartışmalara yol açmıştır.

Dilin kökeni gizemini korumaya devam etse de insanlık tarihi boyunca binlerce dilin yaşandığı bilinmektedir. Genel kabule göre dil çeşitliliğinin temel tetikleyicisi insanlığın yeryüzündeki hareketliliğidir. Özellikle M.Ö. 7500'lü yıllarda tarım hareketinin başlamasıyla birlikte yeryüzündeki yeni yurt arayışları bunda etkili olmuştur. Tarih boyunca var olan göç hareketleri sonucunda ortaya çıkan diller, yeryüzünün farklı bölgelerine yayılmıştır. Buradaki farklılaşmayı sağlayan temel olgu ise dilin canlı bir varlık olmasıdır. Tarihte yaşanan kültürel, ekonomik, coğrafi dönüşümler ve büyük göç dalgaları sonucunda farklı coğrafyalarda insan gruplarının etkileşime girmesiyle pek çok dil ortaya çıkmıştır. Gelişimi uzun yıllar boyunca devam eden ve tarihin doğal akışı içerisinde ortaya çıkan doğal dillerin yanı sıra, yapay diller de üretilmiştir. Bunlardan en bilineni ve yaygın olarak konuşulana Esperanto dilidir. Kendini Dr. Esperanto olarak tanıtan Polonyalı Ludwik Lejzer Zamenhof, farklı dilleri konuşan kişiler arasındaki iletişim zorluklarının kolayca öğrenilebilecek bir ortak dil ile çözülebileceğini düşünüyordu. Bu

amaçla geliştirdiği Esperanto dili, uluslararası bir dil olma amacına ulaşamamış olsa da bugün dünyada iki milyon kişi tarafından konuşuluyor.

Diller doğar ve zaman içerisinde değişir. Hatta bazı diller hiç konuşuru kalmadığında yok olur. UNESCO bir dilin yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olup olmadığını belirlemek için ölçek geliştirmiştir. Dilin zaman içindeki değişimini etkileyen temel faktörlerin başında insan ve insanın etrafında cereyan eden olaylar gelir. Bir millete ait kültürel, ekonomik ve sosyal olguları içinde barındıran dil, o milletle birlikte şekillenir. Küreselleşme ve sosyal medya kullanımı da dillerin gelişimini etkiler. 21. yüzyılda teknolojinin ve sosyal medyanın etkisiyle yeni bir dilin daha doğuşuna tanıklık ediyoruz: Emoji dili. "Emoji" kelimesi, Japonca resim (e) ve karakter (moji) kelimelerinin birleşiminden oluşmuştur. Son yıllarda dünya çapında milyonlarca insanın dijital iletişim cihazlarına girmiş olan emoji karakterlerinin temel seti, 1990'ların sonlarında Japon mühendis Shigetaka Kurita tarafından tasarlanmıştır. Japonların arkadaşlarının yüz ifadelerinden ve çeşitli durumlarından ilham alan dijital ortamda tasarladığı 172 adet emoji, başlarda yalnızca Japonca dilinde kullanılabilen, günümüzde teknoloji şirketlerinin çalışmalarına ortak bir dili ifade eder seviyeye ulaşmıştır. Sonuç olarak günümüzde iletişimin dili biçim değiştiriyor ve tek bir sembole birçok şeyi anlatmamıza yarayan emoji'ler, modern dünyanın yeni iletişim dili olarak karşımıza çıkıyor.

Zelal Arabacı
(Düzenlenmiştir.)

4 Aşağıdaki soruları metne göre cevaplayın.

1. Aşağıdaki teorilerden hangisi metinde yoktur?

- A) Birlikte İş Teorisi
- B) Yansıma Teorisi
- C) Ünlemler Teorisi
- D) Güneş Dil Teorisi

2. Aşağıdakilerden hangisi dillerin doğuşuna yönelik teorilerin ortak özelliğidir?

- A) Dillerin taklitten ortaya çıktığını iddia etmeleri
- B) Dillerin seslerden oluştuğunu öne sürmeleri
- C) Dillerin etkileşimden ortaya çıktığını varsaymaları
- D) Dillerin jestlerden oluştuğunu ileri sürmeleri

3. Metinde geçen "yeni bir dilin daha doğuşuna tanıklık ediyoruz" cümlesinde altı çizili ifadenin anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sosyal bir olaydan haberi olmak
- B) Sosyal bir olayı birinden duymak
- C) Sosyal bir olayı, dönemi yaşamak
- D) Sosyal bir olayı birinden öğrenmek

4. Metinde aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Esperanto dilinin geliştirilme amacı nedir?
- B) Dilin kaynağını bulmak için hangi deneyler yapıldı?
- C) Emoji karakterleri ilk kez kim tarafından geliştirildi?
- D) Esperanto dili neden uluslararası bir dil olamadı?

5. Metnin konusu ve temel iletisi nedir? Yazın.

.....
.....
.....

6. Yazarın anlatım tutumu hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) ironik
- B) alaycı
- C) eleştirel
- D) nesnel

5 a. Aşağıdaki ölçeği inceleyin.

Tehlikenin derecesi	Aşama	Konuşurların durumu
Güvende	5	Dil bütün yaş grupları (çocuklardan yaşlılara kadar) tarafından konuşuluyor.
Güvende değil	4	Dil çocukların çoğu tarafından kullanılıyor; bütün çocuklar tarafından sınırlı alanlarda kullanılıyor.
Belirgin bir şekilde tehlikede	3	Dil genellikle anne, baba ve yaşlılar tarafından kullanılıyor.
Ciddi tehlikede	2	Dil genellikle büyükanne/büyükbaba yaş grubu tarafından kullanılıyor.
Çok ciddi tehlikede	1	Dil büyükanne/büyükbaba yaş grubu tarafından çok az konuşuluyor.
Yok olmuş	0	Konusur kalmamış.

b. Konuştuğunuz dili/dilleri ölçeğe göre değerlendirin. Değerlendirme sonucunu arkadaşlarınızla paylaşın.

6 Metinde geçen "Günümüzde iletişimin dili biçim değiştiriyor ve tek bir sembolle birçok şeyi anlatmamıza yarayan emoji, modern dünyanın yeni iletişim dili olarak karşımıza çıkıyor." cümlesindeki görüşe katılıyor musunuz? Neden?

7 Yapılan bir araştırmada katılımcılar Türk kültüründeki nazar boncuğu, kahve fincanı, çay gibi bazı kültürel öğelerin emojiilerinin olması gerektiğini ifade etmiştir. Siz, kendi kültürünüzdeki hangi öğelerin emojiilerinin olmasını istersiniz? Bu öğeleri belirleyin ve her biri için birer emoji tasarlayıp sınıfta sunun.

SÖZ VARLIĞI

1 a. Aşağıdaki bilmeceleri okuyun. Bilmeceler ile iletişim araçlarını eşleştirin ve yazın.

a) televizyon b) gazete c) dergi ç) radyo d) cep telefonu e) bilgisayar

1. Kimi büyüktür, durur masa üstünde. Kimi küçüktür, sığar çantamıza bile. Yazılar, fotoğraflar, filmler saklanır belleğinde.

2. Taşınır cepte, ister sokakta ister evde. Ulaşırız birbirimize her yerde.

3. Hem kâğıt üzerinde hem de internette, Dünyadan haber verir her gün bize.

4. Aylık ya da haftalık, Yayınlanır belirli aralıklarla, Okuyucuları bekler merakla.

5. Anteniyle alır yayınları, Gösterir bize ekranından Film, seri, haberleri, yarışmaları.

6. Sesi var, görüntüsü yok. İçinde biri mi var? Hayır, yok.

b. Aşağıdaki iletişim araçları hakkında birer bilmeceyazın.

TÜRKİYE MAARİF

Telgraf

Uydu

Telsiz

SÖZ
HAZİNESİ

Yahş üslup doğru sözün celladıdır.

Sadi Şirazi

Bakınız: Dil Bilgisi ve Telaffuz Kitabı - A Bölümü

• Cümlenin Öğeleri (Özne, Nesne, Yüklem, Dolaylı Tümleç, Zarf Tümleci)

ABC
DİL
BİLGİSİ

1 a. Aşağıdaki anketi çözün.

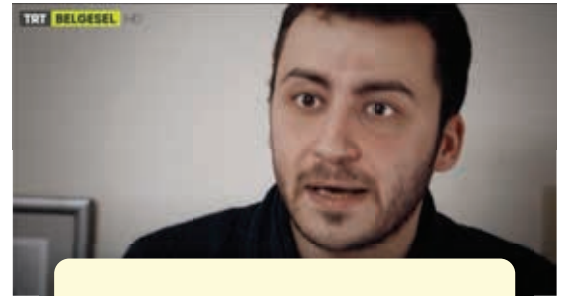
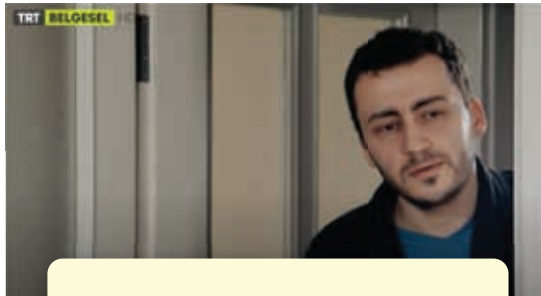
KONUŞMA ADABI				
Haydi, sen de testini çöz ve insanlar diyalogun nasılmış öğren.				
1: çok kötü	2: kötü	3: normal	4: iyi	5: çok iyi
1. Konuşma sürecinde arkadaşlarımdın dikkatini çekmeyi başarabiliyorum.				
2. Düşüncelerimi açık, anlaşılır, net bir şekilde ifade etmeyi başarabiliyorum.				
3. Jest ve mimiklerini kullanma konusunda aşırıya kaçmam. Jest ve mimiklerimi yerinde kullanırım.				
4. Konuşurken arkadaşlarımla göz teması kurma konusunda başarılıyım.				
5. Arkadaşlarımla dinleme konusunda başarılıyım.				
6. Konuşurken konu bütünlüğü sağlama konusunda başarılıyım. Bir konudan diğerine alakasız yerlerde geçmem.				
7. Konuşma sesimi ve hızımı ayarlamak konusunda başarılıyım.				
			8. Konuşmalarımı arkadaşlarımdın anlayacağı tarzda yapabiliyorum.	
			9. Benimle aynı fikirde olmayan insanlara saygı duymak konusunda başarılıyım.	
			10. Duygularımı ifade etme konusunda samimiyete önem veririm.	
			11. Arkadaşlarımla konuşurken sözümü kesmeden dinlemekte başarılıyım.	
			12. Konuşmalarımda argo (kaba, kötü sözler) kelimeler kullanmam.	
			13. Konuşma kurallarına uyma konusunda zorluk çekmiyorum.	
			14. Düşüncemi anlatmak için düşüncemi destekleyen örneklerden faydalanırım.	

b. Anket sonucuna göre insanların diyalogunuz nasıl? Söyleyin. Aşağıdaki maddeleri dikkate alarak iletişim tarzınızı özetleyin.

- Duygu ve düşünceleri ifade etme
- Jest ve mimikleri kullanma
- Konuşma kurallarına uyma

2 Videonun başlığını inceleyin. Sizce izleyeceğiniz video ne hakkında? Tahminlerinizi söyleyin.

3 a. Metni dinleyin ve dinleme sırasında videodaki adamın duygu durumunu görsellerin altına yazın.

b. Arkadaşınızla eşleşin. Cevaplarınızı karşılaştırın.

c. Adamın duygu durumunu neye göre (yüz ifadesi, ses tonu vb.) belirlediniz? Söyleyin.

4 Metni tekrar dinleyin ve aşağıdaki soruları metne göre cevaplayın.

1. Metnin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Evrensel sözsüz iletişim unsurları
- B) Kültüre özgü sözsüz iletişim unsurları
- C) Beden dilinin iletişimde oynadığı rol
- D) Kültürün beden dili üzerine etkileri

3. Siz bir kişiyle sorun yaşadığınızda tepkinizi nasıl ortaya koyarsınız? Neden? Aşağıdaki maddelerden hareketle anlatın.

- O kişiyle göz teması kurarım/ kurmam
- O kişiyle yine de konuşurum/ bir daha konuşmam.
- O kişiyle normal/ soğuk bir ses tonuyla konuşurum.

2. Metinde geçen "Sabahtan beri surat asıyorsun. Ses tonundan belli." cümlesinden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Adam, karısının duygularını söylediği sözlerden anlamıştır.
- B) Adam, karısının duygularını saklayabildiğini ifade etmiştir.
- C) Kadın, duygu ve düşüncelerini gizlemeyi başarabilmiştir.
- D) Kadın, duygu ve düşüncelerini jest ve mimiklerine yansıtmıştır.

5 a. Videodan alınan cümleleri okuyun.

b. Bu cümlelerdeki nasıl bir anlatım tutumu vardır? İşaretleyin.

	Eleştirel	İronik/ alaycı
1. Evde saçma sapan bir gerginlik havası var. Nedir problem?		
2. Çok haklısın. Bizim sorunumuz yok çünkü hiçbir sorunumuz yok.		
3. Konuyu yine annemlere bağla, değil mi?		
4. Tabi, mesele Hüseyin.		

6 Kadının videonun başında söylediği "Bir şeyim yok." ifadesiyle videonun sonunda söylediği "Bir şeyim yok, kocacığım. Oldu mu?" ifadesi hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir? İşaretleyiniz.

Kadın bu iki cümleyi aynı anlama gelecek şekilde söylemiştir.

Kadın bu iki cümleyi aynı ses tonu ve mimiklerle söylemiştir.

Kadın bu iki cümleyi aynı tonlama ve jestlerle söylemiştir.

Kadın bu iki cümleyi farklı anlamlara gelecek şekilde söylemiştir.

7 İzlediğiniz videoyu içerik, anlatım ve beden dili açısından aşağıdaki tabloya göre değerlendirin. Değerlendirme sonuçlarınızı paylaşın.

	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
1. Videodaki konunun içeriği doğru ve ayrıntılı bir biçimde anlatıldı.			
2. Videodaki konu izleyicilerin ilgisini çekecek biçimde sunuldu.			
3. Videodaki oyuncular beden dillerini doğru bir şekilde kullandı.			
4. Videodaki oyuncular ses tonlarını içeriğe uygun bir biçimde kullandı.			

8 Arkadaşınızla eşleşin. Videodakine benzer bir senaryo yazın ve bu senaryoyu sınıfta canlandırın.

Senaryoyu yazarken şunlara dikkat edin:

- Senaryoda iletişimden kaynaklı bir soruna yer verin.
- Senaryoda bir kişi soruna karşı çözüm odaklı ve iletişime açık; diğeri ise çözümden kaçınan ve iletişime kapalı bir rol oynasın.
- Ses tonunuzu, jest ve mimiklerinizi seçtiğiniz role uygun bir şekilde kullanın.

SÖZ VARLIĞI

1 a. Aşağıdaki ifadeler ile anlamlarını eşleştirin.

1. Dilin kemiği yok.

2. Ağzı var, dili yok.

3. Sözümlü balla kestim.

4. Sözümlü geri alıyorum.

5. Dilimde tüy bitti.

6. Ağzına biber sürerim.

7. Baş dille tartılır.

8. Dilinin altındaki baklayı çıkar.

a. Bir şeyi tekrar tekrar söylemekten usanmayı, bıkmayı ifade eden bir söz.

b. Ayıp bir sözün söylenmemesi gerektiğini belirtmek için söylenen ihtar sözü.

c. "Kişinin aklı, söylediği sözlerle ölçülür" anlamında kullanılan bir söz.

ç. "İnsan doğru veya yanlış her şeyi söyleyebilir" anlamında kullanılan bir söz.

d. "Pek sessiz, kendi hâlinde" anlamında kullanılan bir söz.

e. Birinden söyleyemediği şeyi artık söylemesini isterken kulla

f. Söylemiş olduğu bir sözde haksız olduğunu kabul ederek onun söylenmemiş sayılması için söylenen bir söz.

g. Karşısındakinin konuşmasını kesip arada herhangi bir şey hatırlatmak istendiğinde izin istemek için söylenen bir söz.

b. Arkadaşınızla eşleşin. Yukarıdaki sözleri kullanabileceğiniz diyaloglar yazın.

c. Yazdığınız diyalogları uygun jest ve mimikler ile canlandırın.

SÖZ
HAZINESİ

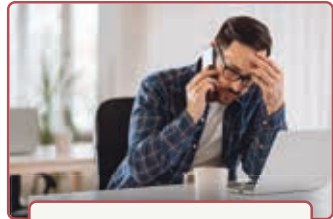
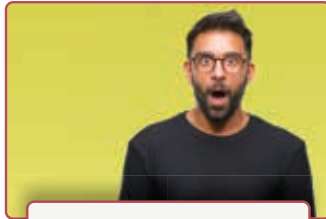
Söz gümüşse sükut altındır.

Bakınız: Dil Bilgisi ve Telaffuz Kitabı - A Bölümü

• Fiilde Çatı (Etken, Edilgen, Dönüşümlü, İstisna)

KONUŞMA

1 a. Görselleri inceleyin.

b. Görsellerdeki jest ve mimikler hangi anlama geliyor? Görsellerin altına yazın.

ABC
DİL
BİLGİSİ

2 a. Aşağıdaki cümleler ile karşılarında verilen anlamları inceleyin.

Sen mi pişirdin bu keki?

Beğenme, takdir etme
Küçümseme, beğenmeme

Hadi canım!

Alay etme
İnanmama

Hele sen bir gel.

Geçişirme, erteleme
Tehdit, kızgınlık

Biz şimdi ne yapacağız?

Telaş, tedirginlik
Küçümseme, beğenmeme

Aa, bak sen! Kim gelmiş?

Hor görme, memnuniyetsizlik
Mutluluk, heyecan, şaşkınlık

Bunu sana kim söyledi?

Öfke, kızgınlık
Merak, şaşkınlık

b. Cümleleri iki anlama uygun vurgu, tonlama ile seslendirin.

c. Arkadaşınızla eşleşin. Yukarıdaki cümlelerde ifade edilen durumları uygun vurgu, tonlama ve beden dili unsurlarını kullanarak canlandırın.

YAZMA

1 a. Aşağıdaki kelimelerle örnekteki gibi anlamlı cümleler kurunuz. Anlama uymayan sözcüğü kullanmayınız.

iletişim	dil	duygular	köken	özellik
Sözlü iletişim ve dil insanoğlunun en tanımlayıcı ve ayırtıcı özelliklerinden biridir.				
dil	sembol	duygular	duygular	7000
empati	sağlık	iletişim	yaygın	üslup
dil	çeşitlilik	efsane	konu	müzik

b. Aşağıdaki cümleleri inceleyin. Siz de incelediğiniz cümlelerden hareketle aynı anlama gelecek şekilde kendi söyleyiş tarzınıza uygun cümleleri yazınız.

"İnsan dilinin kökeni dilbilimciler arasında uzun yıllardır kapsamlı olarak tartışılan bir konu. Buna rağmen hâlâ dilin kökeni ve yaşı konusunda henüz bir fikir birliği sağlanamamış."

Dilbilimciler çok uzun zamandan bu yana dilin ortaya çıktığı yerle ilgili kendi aralarında geniş görüş alışverişinde bulunmaktadır. Ancak henüz dilin ortaya çıktığı yerle ya da ne zaman ortaya çıktığına ilişkin görüş ayrılıkları söz konusudur.

"Günümüzde insan dilinin bağımsız olarak kaç defa değişim gösterdiği tam olarak bilinmiyor. Bazı dilbilimciler bütün modern dillerin ortak bir atasının olduğunu savunuyor. Diller arasındaki ilişkiler incelendiğinde hepsinin aynı ve ortak bir kökten geldiği düşüncesi hâkim."

2

a. Aşağıdaki metinde boş bırakılan yerlere cümleyi uygun şekilde tamamlayacak ifadeleri ekleyin.

ile

ve

ancak

bu sayede

çünkü

ancak

için

gibi

Suzanne Simard yirmi yıl önce doktora tezi üzerinde çalışırken ağaçların ihtiyaçlarını bildirmek ..... komşu bitkilere yardım etmek ..... toprak mantar ağını nasıl kullandıklarını göstermişti. Yani ağaçların birbirleriyle "konuştuklarını" keşfetti. "Yeraltı bitki ekosistemi düşündüğünüzden çok daha karmaşıktır. Sistem, tonlarca veriyi işleyen ve bir tesisten diğerine aktaran bir tür devasa bilgi işlem merkezi gibi çalışır. .... de ağaçlar birbirleri ile iletişim kurarlar. .... bu iletişimi sağlayan şey ağaçların kendisinden ziyade yeraltında bulunan çok çeşitli mantarlardır. Mantarların gövdeleri, miselyum olarak bilinen bir yığın ince iplikten oluşur. Araştırmalar, bu ipliklerin farklı bitkilerin köklerini birbirine bağlayan yeraltı internet ağları ..... davrandığını göstermiştir. Bir ormanda, ana ağaç yüzlerce ağaçla bağlantı kurmuş olabilir. .... öyle görünüyor ki, bu ana ağaçlar küçükleri besliyor.

b. Siz de bağlayıcı ifadeleri kullanarak iletişim araçlarının faydaları hakkında bir yazı yazın.

TÜRKİYE MAARİF
VAKFI
YAYINLARI